

Μουσεία: η λειτουργία τους με επαγγελματικό τρόπο

Gaynor Kavanagh

Ιστορικός, Λέκτωρ Μουσειολογίας
στο Τμήμα Μουσειακών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Λέστερ (Leicester)

Η έννοια ενός "μουσειακού επαγγέλματος" είναι πολύ ευρεία και πολλοί άνθρωποι που εργάζονται σε μουσεία θα ήθελαν να ταυτιστούν με αυτήν. Στη Βρετανία το μουσειακό επάγγελμα έχει πάσει πια του πολλού να είναι συνώνυμο των επιμελητών συλλογών, και το ίδιο, λίγο ή πολύ, συμβαίνει και αλλού. Στο άρθρο αυτό θα ήθελα να δώσω επιγραμματικά μερικές από τις αλλαγές και να συζητήσω τους τρόπους με τους οποίους καλλιεργούνται και προωθούνται οι θέσεις απέναντι στο συγκεκριμένο επάγγελμα.

Η εργασία στο μουσείο γίνεται όλο και πιο πολύπλοκη το ίδιο συμβαίνει και με την αντίληψη της μουσειακής θεωρίας και πρακτικής. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στο να συνειδητοποιηθεί περισσότερο το τι χρειάζεται για να μετατραπουν οι αδιάφορες υπηρεσίες του μουσείου σε υπηρεσίες που προσφέρουν πνευματική πρόκληση και που είναι εκπαιδευτικά και κοινωνικά χρήσιμες. Σε ένα μεγάλο βαθμό αυτό προκύπτει από το γεγονός ότι το κοινό και εκείνοι που αποφασίζουν για τη χρηματοδότηση των μουσείων δεν είναι πλέον διατεθειμένοι να ανεχθούν χαμηλές επιδόσεις. Συνεπώς, τα μουσεία διαπιστώνουν ότι δεν μπορούν πλέον να βασίζονται σε ιδιότροπους ισχυρισμούς και σε ρητορική περί της αξίας τους για να επιβιώσουν. Αυτό που προσφέρουν χρειάζεται αποδεδειγμένα να έχει αξία. Για να επιτευχθεί αυτό, έχει γίνει πια πλήρως κατανοητό ότι είναι απαραίτητο οι εργαζόμενοι στα μουσεία να έχουν μια λογική ισορροπία ικανοτήτων και γνώσεων, την οποία δεν κατέχουν πάντα στον ίδιο βαθμό οι γενικών καθηκόντων επιμελητές του παρελθόντος.

Με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους έχει διαπιστωθεί ότι η γνώση των συλλογών, που απαιτείται την παραδοσιακή υπεράσπιση του θεσμού του επιμελητή, είναι ατελής/σφορη και ασφαλώς ανεπαρκής στο ανταγωνιστικό και απαιτητικό περιβάλλον στο οποίο βρίσκονται σήμερα τα μουσεία. Αυτό δεν σημαίνει ότι η γνώση των συλλογών δεν παραμένει στο επίκεντρο της μουσειακής εργασίας και δεν έχει σχέση με το τι είναι και τι κάνουν τα μουσεία. Εκείνο, όμως, που θεωρείται ουσιαστικό είναι ότι αυτή η γνώση πρέπει να είναι, στην ίδια την ουσία της, δυναμική, σχετική με τις ιδιαίτερες λειτουργίες των μουσείων και ανοιχτή σε εξέταση και πρόκληση. Με άλλα λόγια, η γνώση απλώς δεν είναι αρκετή. Πρέπει να υπάρχει διευκόλυνση του κοινού για προσέγγιση και ενασχόληση με τη γνώση αυτή, με τρόπους που να προωθούν πραγματικά την κατανόηση. Η γνώση του πώς να χειριστούμε τις συλλογές με τρόπο που να έχουν σχέση με τη σύγχρονη ζωή, αλλά και με τις προκαταλήψεις και τις προσδοκίες των επισκεπτών των μουσείων, έχουν βρεθεί στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Εγώ, για παράδειγμα, ως ιστορικός, γνωρίζω τη διαφορά ανάμεσα στον δάστη του αλκίμαχου και τη λεπίδα και μπορώ να συζητήσω τη θέση αυτών των δύο αντικειμένων μέσα στις διαφορετικές καλλιεργητικές μεθόδους και τις αγροτικές οικονομίες διαφόρων εποχών. Ως ιστορικός μουσείου, πρέπει να μπορώ όχι μόνο να καταστήσω αυτή μου τη γνώση ουσιαστική και κατανοητή για διαφορετικές κατηγορίες κοινού, αλλά να είμαι διατεθειμένη να αναπτύξω και άλλους τρόπους κατανόησης και συζήτησης. Είναι ενδιαφέρον το ότι το προβάδισμα του αντικείμενου, που βασανίζει

άλλες επιστήμες, δεν έχει εδώ την ίδια ισχύ. Οι ιστορικές συλλογές, οι οποίες συχνά σήμερα ονομάζονται *ολοκρωμένα αρχαία*, τοποθετούν να αντικείμενα μαζί με ανιμνήσεις (προφορική ιστορία) και εικόνες (φωτογραφίες, ταινίες κ.λπ.) χωρίς να επιτρέπουν σε κανένα από αυτά να έχει προτεραιότητα έναντι κάποιου άλλου, καθώς μέσα από τη σύζευξη τους είναι δυνατόν να προκύψουν νέες ιδέες και ερμηνείες.

Με άλλα λόγια, δουλεύοντας ως ιστορικός σε ένα μουσείο με αυτά τα αντικείμενα, θα έπρεπε να κατανοήσω τι μπορεί να σημαίνουν αυτά για τους ανθρώπους, τι νόημα είχαν για τη ζωή τους, πώς τα θυμούνται και πώς τα έχουν φαντασθεί. Εξαιτίας αυτού του τρόπου εργασίας, είναι σωστό να πούμε ότι οι ιστορικοί που εργάζονται σε μουσεία είναι οι επαγγελματίες μουσείου με τις λιγότερες πιθανότητες να είναι αντικειμενοκεντρικοί στη δουλειά τους. Έχουν γίνει ανθρωποκεντρικοί και έχουν αποκτήσει, επομένως, μεγαλύτερη ευελιξία. Όμως οι ικανότητες μου ως ειδικευμένου επιστήμονα θα έφταναν μόνο μέχρι εκεί μέσα στο μουσείο. Για να επιτύχουν οι ιστορικοί του μουσείου, όπως και όλοι οι άλλοι ειδικοί επιστήμονες, ποιοτική ερμηνεία (ιδίως στη χρήση της Πληροφορικής), ποικιλίες μάρτυρας (από τα παιδιά κάτω των 5 ετών ως τους μεταπτυχιακούς φοιτητές), ευκαιρίες πρόσβασης (για τους μη-χρήστες, ιδίως τους ηλικιωμένους και τα περιβαριοποιημένα άτομα) και προσιτά, καλά διατηρημένα και τακτοποιημένα αρχαία (όπου τα αντικείμενα διατηρούνται σε σταθερές περιβαλλοντικές συνθήκες και μπορούν να βρεθούν εύκολα), είναι υποχρεωμένοι να συνεργασθούν δημιουργικά με άλλους, μέσα και έξω από το μουσείο.

Ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης των ρόλων και των αυξημένων ευκαιριών μέσα στα μουσεία, ο όρος "μουσειακό επάγγελμα" χρησιμοποιείται όλο και περισσότερο για να δηλώσει ένα ευρύ φάσμα ασχολιών, που όλες μαζί είναι αφιερωμένες στη δημιουργία μουσικών υψηλότερου επιπέδου. Ο κατάλογος που ακολουθεί προσδιορίζει τις διάφορες θέσεις εργασίας που μπορούμε σήμερα, χωρίς διαταγμό, να θεωρήσουμε ότι ανήκουν στο μουσειακό επάγγελμα και είναι απαραίτητες για τα σύγχρονα μουσεία: ειδικοί επιστήμονες και επιστημονικοί σύμβουλοι, επιμελητές συλλογών, καταγραφείς, συντηρητές, υπεύθυνοι αποθηκών, εκπαιδευτικοί, συγγραφείς, υπεύθυνοι εγκαταστάσεων, συζήτητες με το κοινό, διευθυντές μανάτζερ μουσείων, εμπορικοί διευθυντές, υπεύθυνοι μάρκετινγκ, υπεύθυνοι ανάπτυξης, οικονομικοί ελεγκτές και λογιστές, σχεδιαστές, σχεδιαστές εκθέσεων, προσωπικό εγκαταστάσεων, ειδικοί υπολογιστών, αναλυτές συστημάτων, ερμηνευτές, υπεύθυνοι ασφαλείας, προσωπικό υποδοχής. Στα μεγάλα εθνικά μουσεία είναι σύνθηες να υπάρχουν πολλές από αυτές τις θέσεις, ή και όλες, με τη μιά ή την άλλη μορφή. Στα μικρά τοπικά μουσεία το προσωπικό μπορεί να αναλαμβάνει ή να προσαρμόζεται σε αρκετούς από τους ρόλους αυτούς. Επίσης, είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται ελεύθεροι επαγγελματίες ή εργαζόμενοι επί συμβάσει για τη συμπλήρωση των ειδικοτήτων του μόνιμου προσωπικού. Έτσι η έννοια του μουσειακού επάγγελματος μπορεί να διευρυνθεί για να συμπεριλάβει όχι μόνο εκείνους που ασχολούνται με ένα ευρύ φάσμα εξειδικευμένων εργασιών, αλλά και εκείνους που εργάζονται με ποικίλους τρόπους για τα μουσεία χωρίς να έχουν σχέση έμμεσου προσωπικού πλήρους ωραρίου.

Θεωρητικά, η ιδέα του μουσειακού επαγγελματία βοηθά στην προώθηση της συνοχής και διευκολύνει την αποδοχή μερικών τουλάχιστον κανόνων και αξιών του εξειδικευμένου μουσειακού έργου. Ενώνει τους εργαζόμενους στη συνολική κοινών στόχων. Καθορίζει τα περισσότερα προγράμματα μεταπτυχιακής εκπαίδευσης που προσφέρονται σήμερα στη Βρετανία, όπου, μέσα από μια σειρά ειδικών μαθημάτων, αναγνωρίζεται η πολυμορφία του μουσειακού έργου. Στο πανεπιστήμιο του Λέστερ οι φοιτητές των μουσειακών σπουδών αποκτούν γνώσεις διαχείρισης συλλογών, διεύθυνσης επικοινωνίας, παράλληλα με τη γνώση επαγγελματικών και ηθικών θεμάτων, και αποκτούν περαιτέρω εξειδίκευση σε θέματα όπως η εκπαίδευση ή οι ειδικοί λειτουργίες του μουσείου, π.χ. η τέχνη και η αρχαιολογία. Μέσα στο ίδιο πνεύμα, η Ένωση Μουσείων Αγγλίας (Museums Association) αναγνώρισε το πόσο ανοιχτό και πολλαπλών ειδικοτήτων έχει γίνει το επάγγελμα, όταν, πριν από μερικά χρόνια, διέκρινε τις κατηγορίες των μελών της, ώστε να συμπεριλάβει όλους τους ανθρώπους που εργάζονται σε μουσεία. Αυτό αποτέλεσε μια εξέλιξη τεράστιας σημασίας για την έννοια του μουσειακού επαγγελματία. Το επαγγελματικό σώμα αναγνώρισε ουσιαστικά ότι η ενασχόληση/ειδίκευση στα αντικείμενα των συλλογών του μουσείου είναι απλά μία από τις πολλές κατευθύνσεις για να ασχοληθεί κανείς επαγγελματικά με τα μουσεία. Η απόφαση αυτή σημάδεψε, πέρα από κάθε αμφιβολία, ότι η ιδέα του πανίσχυρου επιμελητή ή κεντρικού συντελεστή του μουσειακού έργου είχε αντικατασταθεί από μια πιο ισορροπημένη θέσπιση του επαγγελματία του μουσείου.

Πόσο σημαντικά όμως είναι όλα αυτά; Σαφώς είναι προς όφελος των μουσείων και της λειτουργίας τους το ότι μέσα στα μουσεία χρησιμοποιούνται οι πιο κατάλληλες ειδικότητες στον υψηλότερο δυνατό βαθμό επαγγελματισμού και ότι υπάρχει δέσμευση για τη βελτίωση του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρε-

σιών. Όμως έχει μια αληθινό νόημα το να είναι κανείς σε ένα επάγγελμα, σε μια αυτοπληροφρούμενη και αυτοσυνειδητή επαγγελματική ομάδα, ιδίως για όσους λειτουργούν εκτός μουσείων; Κάτι που αξίζει να εξεταστεί είναι το πόσο έχει αλλάξει η έννοια της εργασίας. Το μεγαλύτερο μέρος του Δυτικού Κόσμου βιώνει τεράστιες αλλαγές στον χαρακτήρα της απασχόλησης, και μάλιστα στην ίδια την έννοια της εργασίας. Τα όρια των επαγγελμάτων, η δομή της εργάσιμης ημέρας, ο χαρακτήρας των συμβάσεων εργασίας, όλα έχουν υποστεί αμφισβητήσεις και αλλαγές. Οι άνθρωποι εργάζονται σε συνθήκες πιο ευπροσάρμοστες, και γι' αυτό περισσότερο αβέβαιες και επισφαλείς. Για παράδειγμα, πολλοί, μεταξύ των οποίων και άνθρωποι των μουσείων, προσλαμβάνονται με βραχυπρόθεσμες συμβάσεις. Η ανανέωση της μισθολογίας να εξαρτάται από την εξέλιξη του συγκεκριμένου έργου ή, στην περίπτωση των διευθυντών μουσείων, από την απόδοσή και την εκπλήρωση των στόχων. Τα μουσεία αρχίζουν να έχουν μόνον ένα πυρήνα εργαζομένων, τους ανθρώπους που εκτελούν τις βασικές εργασίες επιμέλειας και προστασίας των συλλογών.

Για τα υπόλοιπα καταφεύγουν σε ελεύθερους επαγγελματίες. Η ιδέα ότι το μουσειακό επάγγελμα σημαίνει άνθρωπος που προσλαμβάνεται με πλήρη ασχόληση από το κράτος ή τις τοπικές αρχές και με την προσδοκία ότι θα περάσουν τη ζωή τους στη θέση αυτή δεν μας είναι πλέον χρήσιμη. Δεν είναι όμως έτσι. Μήπως και η ιδέα ενός "επαγγελματία", με όλα όσα σημαίνει σε σταθερότητα, κοινωνική αναγνώριση και μονιμότητα, είναι κάτι εξίσου ξεπερασμένο; Στο κάτω κάτω, είναι μια έννοια του 19ου αιώνα, βασισμένη στην ιδέα του εξειδικευμένου διαχειριστή, με προσεκτικά διαφελασσόμενους τομείς γνώσης και ικανότητων. Στην πραγματικότητα, οι ιδέες μας περί εργασίας, γενικά (ισόβιες θέσεις εργασίας, συγκροτημένη εργάσιμη ημέρα, προσδοκίες για σταθερούς μισθούς κ.λπ.), προέρχονται επίσης από τον 19ο αιώνα και από τα συστήματα των εργοστασίων. Οι ιδέες αυτές επίσης εγκαταλείπονται.

Για να διερωτηθούμε το θέμα αυτό, μπορούμε να στραφούμε σε μερικές από τις ιδέες για τη φύση των επαγγελμάτων. Το 1963 ο Barber⁷ παρουσίασε μια φωνηνοαναλυτική (λειτουργιστική) άποψη για τον χαρακτήρα των επαγγελμάτων. Ισχυρίστηκε αυτή; Μας βοηθά να εντοπίσουμε τις αλλαγές και να βρούμε καλύτερους τρόπους συλλογισμού και ανάλυσης του έργου και των εργαζομένων των μουσείων; Ο Barber υποστήριξε ότι υπάρχουν τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά του επαγγελματία. Το πρώτο είναι ο υψηλός βαθμός γενικής και συστηματικής γνώσης. Στα μουσεία αυτό μεταφράζεται σε υψηλό βαθμό γνώσης σε κάποια επιστημονική (για παράδειγμα, αρχαιολογία) ή πρακτική ειδικότητα (π.χ. το σχέδιο ή η συντήρηση), συνδυασμένη με έναν εξίσου υψηλό βαθμό κατανόησης των μουσείων και της θεωρίας και πρακτικής που σχετίζονται με τη διαχείρισή τους. Αυτό εξακολουθεί να ισχύει. Το έργο του μουσείου χρειάζεται τους σωστούς συνδυασμούς θεωρητικής και πρακτικής γνώσης που έχουμε συζητήσει παραπάνω. Όμως για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει να είναι ανοιχτό, χωρίς περιορισμούς στο ποιο μπορεί να εργασθεί στα μουσεία και ποιος όχι (ή σύγκριση στο θέμα αυτό μπορεί να γίνει με τα επαγγέλματα της νομικής ή της ιατρικής, που παραμένουν κλειστά).

Στα μουσεία δεν είναι σπάνιο να βρίσκει κανείς εργασία εξαιρετικής ποιότητας και σπουδαιότητας, η οποία γίνεται από σωματίδια φίλων του μουσείου και από εθελοντές, ανθρώπους που συχνά έχουν λίγη ή καμία εκπαίδευση, αλλά υψηλή ικανότητα και σημαντική αφοσίωση σ' αυτό που κάνουν. Είναι δύσκολο να το παραδεχτούμε, αλλά είναι αλήθεια ότι, σε μερι-

κές περιπτώσεις, το έργο αυτό είναι υψηλότερου επιπέδου από εκείνο που προσφέρουν οι ειδικοί με τα επαγγελματικά προσόντα. Η κατάσταση αυτή μας υπενθυμίζει ότι, ενώ το ουσιαστικό "επάγγελμα" σημαίνει μια ομάδα εργαζομένων, το επίθετο "επαγγελματικός" σημαίνει τον "εξαιρετικά ικανό". Η κατοχή επαγγελματικών προσόντων και επαγγελματικής θέσης δεν εγγυάται αποδεδειγμένα και έργο επαγγελματίου (δηλαδή, εξαιρετικά υψηλού) επιπέδου, όπως και η απουσία αυτών δεν σημαίνει αναπόφευκτα μη επαγγελματική προσέγγιση. Έτσι, η ιδέα του Barber περί γνώσης χρειάζεται να περιοριστεί.

Ο Barber προσδιόρισε ότι ένα χαρακτηριστικό του επαγγέλματος είναι ο προσανατολισμός προς το συμφέρον της κοινότητας και όχι προς το ατομικό, προσωπικό συμφέρον. Η δυσκολία εδώ είναι να ξερωμμε, ποιας κοινότητας, της κοινότητας τίνος; Οι επαγγελματίες των μουσείων έχουν θεωρηθεί ότι διακρίνονται, γενικά, σε δύο ομάδες: στους επιμελητές (αυτούς που αγαπάνται να αντικείμενα και θέτουν πάντα από όλα τη φροντίδα γι' αυτά) και στους "μεταδότες" (αυτούς που ενδιαφέρονται για το κοινό και δίνουν προτεραιότητα στη μετάδοση της γνώσης τους για τις συλλογές). Να υποθέσουμε ότι θα μπορούσε να οριστεί και ένας προσανατολισμός προς την κοινότητα με τον ίδιο τρόπο; Η έννοια του ενδιαφέροντος για την κοινότητα σε σχέση με την πλουραλιστική κοινωνία, χρήστες και μη χρήστες των μουσείων, απαιτεί μια γενναιοψυχία προσέγγισης, την οποία λίγα μουσειαία επιτυγχάνουν, αν και πολλά προσπαθούν σήμερα προς την κατεύθυνση αυτή. Υπήρχε η τάση να κυριαρχεί η προτεραιότητα των καθεμιώνων χρηστών, καθώς πολλά μουσειαία δεν έχουν τους πόρους (και μερικές φορές τα κίνητρα) να προχωρήσουν πέρα από αυτό. Ο προσανατολισμός προς την κοινότητα έχει επίσης επηρεασθεί από οικονομικές και εμπορικές προτεραιότητες, που λίγα μουσειαία δεν έχουν. Ο προσανατολισμός προς το συμφέρον της κοινότητας μπορεί ακόμη να είναι δυνατός, εφόσον η συγκεκριμένη κοινότητα έχει τη δυνατότητα να πληρωθεί.

Ο Barber προέβλεψε επίσης ένα σύστημα ανταμοιβών και συμβόλων επιτυχημένου έργου μέσα στο επάγγελμα. Η εργασία σε μουσειαίο ποτέ δεν είχε υψηλές χρηματικές απολαβές, αν και σήμερα υπάρχουν ανώτερες θέσεις που απολαμβάνουν υψηλούς μισθούς. Η αναγνώριση μέσα στο επάγγελμα θα μπορούσε να προσφέρεται με την απονομή του τίτλου του Εταίρου της Ένωσης Μουσείων Αγγλίας (Fellowship of the Museums Association), και έχει συμβεί κάποιοι ελάχιστοι επαγγελματίες μουσειών να τιμηθούν με κρατικές επιβραβεύσεις, όπως οι τίτλοι ευγενείας. Η επιβράβευση του έργου σε μουσειαίο συνήθως δεν είναι ούτε οικονομική ούτε τυπική, αλλά έχει το χαρακτήρα της ικανοποίησης και της αίσθησης της αποστολής που αποκτούν οι άνθρωποι από τη δουλειά τους. Οι άνθρωποι των μουσείων είναι συνήθως παθιασμένοι με αυτό που κάνουν, κι αυτό εξακολουθεί να ισχύει σε όλες τις εποχές. Μια ένδειξη γι' αυτό είναι το πόσο άνθρωποι υποβάλλουν κάθε χρόνο αιτήσεις για μεταπτυχιακές σπουδές Μουσειολογίας. Ο αμειψιστός αριθμός τους υποδηλώνει ότι οι άνθρωποι εξακολουθούν να ανταλαμβάνονται τη δουλειά στο μουσειαίο ως κάτι για το οποίο αξίζει να αγωνιστεί κανείς με την προσωπική του αφοσίωση στην επιμόρφωση.

Το τελευταίο χαρακτηριστικό του Barber, ίσως και το σημαντικότερο, είναι ότι προσδιόρισε ένα επάγγελμα, το οποίο σκελετίζει έναν υψηλό βαθμό αυτο-ελέγχου της συμπεριφοράς μέσα από ηθικούς κώδικες που εσωτερικεύονται κατά τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης της εργασίας, ή μέσω προαιρετικών συνδέσμων που οργανώνονται και λειτουργούν από

τους ίδιους τους ανήκοντες στις επαγγελματικές ειδικότητες". Τονίζει την επίδραση που μέσα στον εργασιακό χώρο –στο μουσειαίο– και μέσα στο ευρύτερο επαγγελματικό πεδίο –στο σύνολο των μουσειών– ασκείται στο επίπεδο και στην ποιότητα της σκέψης και της απόδοσης που επιτυγχάνεται. Μέσα σε κάθε μουσειαίο οι επαγγελματίες έχουν εξυμνώντας τρόπους να πείθουν για το πόσο πολύ (και μερικές φορές πόσο λίγο) έργο επιτελείται. Ένα λαμπρό μουσειο που επιτελεί πρωτοποριακό έργο, συνήθως διευθύνεται από ενδιαφέροντες και πρωτοπόρους ανθρώπους, που επηρεάζουν όσους συνεργάζονται μαζί τους να δουλεύουν με τον ίδιο τρόπο. Ένα βαρετό και στατικό μουσειο μπορεί να διευθύνεται από βαριεστημένους και προσκολλημένους στην παράδοση ανθρώπους, οι οποίοι επηρεάζουν προς την ίδια κατεύθυνση και τους συναδέλφους τους, ανθρώπους που θα συνεργαστούν μαζί τους. Το σώμα των επαγγελματιών στο σύνολό του προσπαθεί να καθιερώσει κάποιους κανόνες μέσα από την επιβεβαίωση και δημοσιοποίηση κωδικών ηθικής συμπεριφοράς και δεοντολογίας και με την προώθηση του διαλόγου, για την καλύτερη πρακτική. Ο εργασιακός χώρος και οι επαγγελματίες ενώνονται, επομένως, θεμελιωδώς σημασία για τη διαμόρφωση των ιδεών και για τη μετάδοση παραδεδεγμένων κανόνων και αξιών. Σε έναν ιδανικό κόσμο αυτό μπορεί να είναι πολύ χρήσιμο και προοδευτικό. Με την έννοια αυτή, ο επαγγελματισμός δομείται κατά μεγάλο μέρος από εκείνο που δημιουργούμε συλλογικά και από το πνεύμα με το οποίο το προσεγγίζουμε. Γνώση, ικανότητα, αφοσίωση στο συμφέρον της κοινότητας και επιβραβεύσεις μπορεί να μαρτυρούν το επίπεδο της προσπάθειας, αλλά η καινοτομία και η αποτελεσματική οργάνωση καθορίζονται από την ποιότητα της συλλογικής δράσης.

Ο επαγγελματισμός στα μουσειαία βρίσκεται σε κατάσταση διαρκούς ζύμωσης. Οι απαιτήσεις είναι μεγάλες, αλλά εξίσου μεγάλη είναι και η ως τώρα αγναιά για την έννοια του μουσειού. Υπάρχουν τόσα που μπορούν ακόμη να επιτευχθούν και είναι πολλά τα παραδείγματα άριστης πρακτικής που μπορούν να μας εμπνεύσουν. Όπως πάντα, θα χρειαστεί μια ομάδα αφοσιωμένων, ενθουσιωμένων και δραστήριων ανθρώπων, για να αντεπεξέλθουν με επιτυχία στις προκλήσεις. Το θεσμικό και το επαγγελματικό περιβάλλον μπορούν να προσφέρουν πολλά προς αυτή την κατεύθυνση. Όμως η βάση (της ανανέωσης του) βρίσκεται σε έναν ευρύτερο και πιο πρωτότυπο τρόπο σκέψης, και ως εκ τούτου σε έναν επαγγελματικότερο τρόπο εργασίας.

Μετόφρ. Ι. Φ. Βλάχουλου

* Barber, B. (1963). "Some problems in the sociology of professions", *Daedalus*, 669-688.

Museums: Working in a Professional Way

Gaynor Kavanagh

The idea of a "museums profession" is a very generous one and many people who work in museums would want to identify with it. In Britain, the museums profession has long since ceased being a synonym for curators, and this is paralleled elsewhere to some degree or another. As museum work has become increasingly more sophisticated, so has the understanding of museum theory and practice. This has brought about a greater awareness of what it takes to turn indifferent museum services into ones which are intellectually challenging, educationally viable and socially useful.

In this paper, the author outlines some of the changes and discusses the ways in which professional attitudes are fostered and promoted.

G.K.